

NNE

Nordisk Nettverk for Edisjonsfilologer

kt ä t æ ö ti

Nyhetsbrev nr 44, december 2020

NNE-konferansen i 2021

I 2021 vil NNEs konferanse finne sted i Oslo fra 17. til 19. september, og den vil handle om massedigitalisering og edisjonsfilologi. Stadig mer materiale blir digitalisert, og i Norden har massedigitalisering bidratt til at store mengder tekst blir gratis tilgjengelig for alle. På konferansen vil vi studere og diskutere hvilke muligheter og hvilke problemer dette åpner for. Det blir foredrag om både innholdsmessige og mer tekniske problemstillinger, med bidrag fra flere fagfelt.

Informasjon om påmelding kommer på nyåret.

Annika Rockenberger, Nina Evensen og Aasta M.B. Bjørkøy

Nytt fra Det norske språk- og litteraturselskap / bokselskap.no

Den 24.11.2020 ble en ny tekstkritisk utgave av Sigrid Undsets roman *Kransen* lansert på NSLs ebokportal bokselskap.no: <https://www.bokselskap.no/boker/kransen/tittelside>

Utgaven er utstyrt med ord- og sakkommentarer, samt en fylldig innledning av i alt tolv forskere fra ulike fagfelt.

Det blir fortløpende publisert nye utgivelser, og snart kommer eksempelvis Johan Herman Wessels *Kierlighed uden Strømper*, som utgis i samarbeid mellom NSL og DSL.

Utgiver: Henrik Blicher. Tilsyn: Finn Gredal Jensen (DSL) og Liv Blikrud (NSL)

Ellen Nessheim Wiger, Nina Evensen og Aasta M.B. Bjørkøy

Nyt fra Árni Magnússon-instituttet for islandske studier

Ny skriftserie, Fornar biblíupýðingar (Gamle islandske bibeloversættelser)

Instituttet har udgivet de to første bind i en ny skriftserie, Fornar biblíupýðingar (Gamle islandske bibeloversættelser). Bind I indeholder den apokryfe bog *Judith* i en oversættelse fra latin dateret til ca. 1300. Oversættelsen er kun bevaret i ét håndskrift, AM 764 4to i den Arnamagnæanske samling (København), der blev skrevet i 1300-tallets sidste tredjedel. Udgaven er redigeret af Svanhildur Óskarsdóttir.

Bind II indeholder *Makkabæerne*, der ligeledes er blandt Det Gamle Testaments apokryfe bøger. Oversættelsen er udført lige efter reformationen og er lavet efter den danske Bibel som udkom i 1550. Oversættelsens sprog bærer tydeligt præg af den danske originaltekst og er et værdifuldt vidnesbyrd om sprogudviklingen i Island i 1500-tallet. Den er bevaret i ét håndskrift, skrevet i Skálholt i vinteren 1574–75, som nu tilhører den amerikanske Green Collection i Washington. Udgaven er redigeret af Karl Óskar Ólafsson og Svanhildur Óskarsdóttir.

Svanhildur Óskarsdóttir

Islandsk-dansk ordbog af Sigfús Blöndal

Året 2016 besluttede styrelsen for Islandsk-dansk ordbogsfond at udgive den et hundrede år gamle Islandsk-danske ordbog i digital form. Ordbogen udkom først i årene 1920–1924 med 106 tusinde opslagsord. Den er stadig den største eksisterende ordbog over islandsk. Tilblivelsesprocessen omfattede tyve år i en periode mens Island var en del af Danmark, og blandt andet af den grund var alle ordforklaringerne på dansk. Ordbogen blev udarbejdet i København hvor Blöndal var bosat, og den var et samarbejdsprojekt mellem ham og hans hustru, Björg. Ordbogen har nu fået sin egen hjemmeside og bliver i begyndelsen af 2021 tilgængelig på <http://blondal.arnastofnun.is/>.

Summer School in Manuscript Studies at the Árni Magnússon Institute for Icelandic Studies, Reykjavík – August 2021

The Summer School in Manuscript Studies is a collaboration between the Árni Magnússon Institute for Icelandic Studies, the University of Iceland, the University of Copenhagen and the National and University Library of Iceland.

The summer school offers training in palaeography, codicology and transcription of manuscripts as well as editorial technique and textual criticism.

Application deadline is March 1st 2021

For more information please contact: svanhildur.oskarsdottir@arnastofnun.is

Þórunn Sigurðardóttir

Nyt fra Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Sommeren 2020 har DSL opdateret den bibliografiske database 'Oldtidens og middelalderens litteratur i skandinaviske oversættelser', skandinaviske-oversaettelser.net, med 600 nye poster. Opdateringen er foretaget af Kristian Thomsen Purrekov. Databasen, som er et skandinavisk samarbejde igangsat af Johanna Akujärvi og Lars Boje Mortensen i 2005, tilstræber at registrere samtlige trykte oversættelser af oldtidens og middelalderens litteratur til dansk, norsk og svensk. Basen rummer nu 8411 poster.

I serien *Danske Klassikere* er udkommet Poul la Cour: *Fragmenter af en Dagbog* (1. udg. 1948) med noter og efterskrift af Michael Kallesøe Schmidt. Hermed har Danske Klassikere nået udgivelse nr. 100.

I år er det 200 år siden H.C. Ørsted opdagede elektromagnetismen. I den anledning udkommer Ørsteds hovedværk *Aanden i Naturen* (1. udg. 1849-50) for første gang i en tekstkritisk og kommenteret udgave. Finn Gredal Jensen står for tekstudgivelsen, og Carl Henrik Koch har skrevet efterskrift. Kommentarerne er udarbejdet af Finn Gredal Jensen og Carl Henrik Koch i fællesskab.

Samtidig udgives H.C. Ørsteds lille artikel om opdagelsen af elektromagnetismen fra 1820. Artiklen udkom først på latin og kort efter på fransk, italiensk, tysk, engelsk, og dansk. De seks versioner blev udgivet samlet i 1920 af Absalon Larsen, professor ved Den Polytekniske Læreanstalt. Det er denne faksimileudgave som nu genudgives med titlen *The Discovery of Electromagnetism Made in the Year 1820 by H. C. Ørsted* af Finn Gredal Jensen, ledsaget af en efterskrift af Carl Henrik Koch.

Karen Skovgaard-Petersen

Nyt fra Grundtvigs Værker

Version 1.16

Den 2. november 2020 blev version 1.16 af *Grundtvigs Værker* offentliggjort med 35 nye værker, heriblandt [Nordens Mythologi 1832](#) – Indledningen indeholder et koncentreret udtryk for hele Grundtvigs 'kulturprogram'. Her formulerer han sit afklarede syn på menneskelivet, kristendommen og verdenshistorien. [Danskeren](#) – Tidsskriftet (1848–1851) rummer Grundtvigs umiddelbare stillingtagen til nogle af de mest dramatiske begivenheder i Danmarks historie, således indførelsen af Grundloven og Treårskrigen. Første årgang, som bl.a. rummer det berømte digt "Folkeligheden", er nu tilgængelig.

Også tilgængelig er: Grundtvigs oversættelse af Saxos *Gesta Danorum* (*Danmarks Krønike af Saxo Grammaticus. Første Deel*, 1818), bd. 1. Teksten til [Beowulfes Beorh](#) (1861), Grundtvigs tekstkritiske udgave af det oldengelske helteedigt *Beowulf* fra 700-tallet. Samt en række interessante digte, bl.a. de mytologisk inspirerede digte "[Brage og Idun](#)" og "[Havfruen](#)" (1839),

læredigtene ”[Til mine to Sønner](#)” (1839) og ”[Aabent Brev til mine Børn](#)” (1841) og mindedigtene for [Henrik Steffens](#) (1845) og [Adam Oehlenschläger](#) (1850).

[Bogfortegnelsen 1839](#) – Vi har desuden udgivet den omfattende bogfortegnelse, som N.F.S. Grundtvigs søn Johan udarbejdede grundstammen til i sommeren 1839 som et supplement til den noget kortere [bogfortegnelse fra 1805](#).

Krista Stinne Greve Rasmussen

Nytt från Svenska litteratursällskapet i Finland

Hushållsbok för Stensböle gård. Recept, råd och huskurer från 1700-talet – tidigare kvinnogenerationers kunskap och flit åskådliggörs

SLS har gett ut en för finländska förhållanden rätt ovanlig [källutgåva](#), en handskriven hushålls- eller receptbok från 1700-talets första hälft. Det är inte fråga om en textkritisk utgåva, utan om en med lätt hand moderniserad text, vars principer redovisas i boken. Utgåvan inleds med en artikel av Johanna Ilmakunnas och utgivaren Märtha Norrback, som beskriver livet och arbetet på en östnyländsk herrgård under 1700-talet och presenterar gårdens innehavare Barbro Christina Hästesko-Fortuna (1698–1771) och Johan Wentzel Rotkirch (1699–1758), av vilka den senare är författare till hushållsboken. Utgåvan är kommenterad och illustrerad.

Handskriften i faksimil finns publicerad digitalt på Svenska litteratursällskapets vy på den nationella portalen Finna, [sls.finna.fi](#).

Märtha Norrback

”Skriv så ofta du kan”. Brevväxlingen mellan Georg Henrik von Wright och Eino Kaila 1937–1958

”Skriv så ofta du kan” är en kommenterad, textkritisk utgåva av brevväxlingen mellan de finländska filosoferna Georg Henrik von Wright och Eino Kaila. Korrespondensen ger en unik bild av vänskapen mellan två betydande filosofer, deras tankar, utvecklingsvägar och intryck av en turbulent samtid. Beskrivningarna av von Wrights många möten med Ludwig Wittgenstein i Cambridge ger även värdefulla bidrag till bilden av en av 1900-talets viktigaste filosofer. I inledning och kommentarer presenterar utgivaren Bernt Österman de båda filosoferna och tecknar sammanhangen till de frågor de dryftar. Det världspolitiska läget, händelser i privatlivet, resor och vistelser i utlandet sätter sina spår i brevväxlingen och gör den till ett starkt personligt vittnesbörd om Europa och Finland vid 1900-talets mitt.

Projektet Den okände von Wright lyfter fram delar av von Wrights gärning som förblivit okända för både forskningen och den breda allmänheten. Det första delprojektet ”Skriv så ofta du kan” utkommer både i tryck och digitalt på [vonwright.sls.fi](#).

Katarina Pihlflyckt

Zacharias Topelius Skrifter

Utgåvan av Topelius sista roman, *Planeternas skyddslingar*, utkom i oktober 2020 både [digitalt](#) och i tryck.

I *Planeternas skyddslingar* (1889) gestaltar Topelius Finlands och Sveriges gemensamma historia på 1600-talet. Huvudpersoner är drottning Kristina och ett tvillingpar av judisk börd. De är födda samma natt, under stjärnor som förebådar makt och undergång. Tvillingarna växer upp i ett nyländskt torp, men ödet för dem samman med drottningen och ut i världen: till trettioåriga krigets slagfält, Jerusalem och sultanpalatset i Konstantinopel. Med historien som fond tar Topelius sig an aktuella samtidsfrågor om krig och fred, religiös likgiltighet och kvinnors rätt till bildning. Utgivare är Sebastian Köhler, som också står för inledningen, och Anna Movall.

I december 2020 utkommer delutgåvorna *Noveller och kortprosa* och *Vinterqvällar* som kompletterar och avslutar den prosalitterära utgivningen av Topelius skönlitterära produktion.

Den digitala utgåvan *Noveller och kortprosa* innehåller sammanlagt över 100 verk, och omfattar samtliga prosabidrag som hittills inte har ingått i någon annan delutgåva. Texterna publicerades under ett halvt sekel mellan 1842 och 1892. De flesta texterna gick som följetonger i *Helsingfors Tidningar* när Topelius var redaktör för tidningen. Därutöver ingår tre noveller som trycktes i *Nya Dagligt Allehanda*, en novell från *Åbo Underrättelser*, och sex verk som utkom i olika tidskrifter, bl.a. i familjetidskriften *Svenska Familj-Journalen* och *Julrosor*. Texternas längd varierar starkt mellan ett och 53 avsnitt. Även innehållet är av mycket skild karaktär och sträcker sig från det skräckromantiska, via det historiska till det vardagsrealistiska. Utgivare är Anna Movall och Jörgen Scholz.

Den digitala utgåvan *Vinterqvällar* ger ut novellsamlingen med samma namn som utkom i tre cykler och sammanlagt sex band mellan 1880 och 1897. *Vinterqvällar* är Topelius enda under hans livstid utgivna novellsamling. Den innehåller de mest kända följetongsberättelserna i omarbetad form. *Vinterqvällar* trycktes i stora upplagor och blev en kommersiell succé i både Sverige och Finland. Utgivare är Jörgen Scholz.

En gemensam inledning till båda utgåvorna har skrivits av Pia Forssell och Jörgen Scholz.

Om utgåvorna *Läsning för barn* och *Övrig barnlitteratur* som utkommer i januari 2021 informeras i vårens nyhetsbrev.

Sebastian Köhler och Jörgen Scholz

Webbinarium: *Barnbokspionjären Topelius* fredagen den 22 januari 2021

Hanna Kurtén och Ina Krokfors, redaktörer på Zacharias Topelius Skrifter, inleder med att presentera de nya utgåvorna *Läsning för barn* och *Övrig barnlitteratur*. Olle Widhe (Göteborgs universitet) talar om Topelius och de barnlitterära genrerna, Mia Österlund (Åbo Akademi) visar hur Topelius berättelser får nytt liv i bild och form och Karin Helander (Stockholms universitet) berättar om Topelius på den svenska barnteaterscenen. Eftermiddagen avslutas

med *Från Faster Gurka till Hellsings mazurka*, ett samtal där också Päivi Lappalainen (Åbo universitet) deltar. Moderator är Fredrik Sonck, kulturchef på *Hufvudstadsbladet*. Detaljerat program och anmälningsinformation läggs ut på sfs.fi i mitten av december.

Hanna Riska

Nytt från Svenska Vitterhetssamfundet

Efter nyår utkommer ännu en textvolym i Olof von Dalins Samlade skrifter. Denna gång är det frågan om volym I:3, med dikter från 1744–1750, utgiven av Ingemar Carlsson, James Massengale, Gun Carlsson och Barbro Ståhle Sjönell. Kommentardelen väntas inom ett år. Utgivningen av Dalins poesi presenterades i [nyhetsbrev nr 37, maj 2017](#).

Tidigare i år utkom två tryckta anföranden från Vitterhetssamfundets årsmöten: Klaus Müller-Wille, *Arimans arkiv. Reflexioner kring C.J.L. Almqvists amerikanska handskrifter* (anförandet hölls 2016) och Lars Burman, *Diktaren, kärleken och döden. Om Torsten Rudeens författarskap* (anförandet hölls 2019).

Petra Söderlund

Nyhetsbrevet har redigerats av [Sebastian Köhler](#).

Nästa nyhetsbrev utkommer i maj 2021. Deadline för bidrag är den 30 april 2021.